

Nasjonalt råd for lærerutdanning

14. januar 2017

Høringsuttalelse til nasjonale retningslinjer for praktisk- pedagogisk utdanning allmennfag

Vi viser til høringsbrev av 14. desember 2016, og oversender herved Norsk Lektorlags høringsuttalelse i saken. Vi finner det sterkt beklagelig og kritikkverdig at NRLU sender ut en så viktig sak 14. desember med fire ukers høringsfrist.

PPU er den viktigste veien inn i skolen for akademikere med eller uten yrkeserfaring. Det er vesentlig at kvaliteten på de praktisk-pedagogiske utdanningene styrkes. Kritikk av lav relevans og dårlig kvalitet på utdanningen må imøtekommes på alle nivåer i systemet. Gode nasjonale retningslinjer er en viktig brikke i arbeidet for å bedre kvaliteten.

Fra silo-tenkning til et integrert studium

Norsk Lektorlag mener at retningslinjene klarere må koble pedagogikk, fagdidaktikk og praksis. Studiebarometeret og tilbakemeldinger fra studentene gir tydelige indikasjoner på at systemet for veiledning og oppfølging av den enkelte student er for dårlig. Studentene savner oppfølging og veiledning og bedre sammenheng mellom fag, pedagogikk, didaktikk og praksis. Det må være et krav om bedre og tydeligere organisatorisk og faglig samordning og sammenheng.

Nåværende situasjon er ofte slik at det er for lite samarbeid og samordning mellom de ulike fagområdene. Studentene opplever at pedagogikken i liten grad er praktisk orientert, og at den fremstår som for teoretisk og lite relevant.

Arbeidsgruppens utkast til retningslinjer er etter vårt syn ikke klart nok, og går ikke langt nok for å imøtekomme denne kritikken. På side 9, 11 og 13 står det en del om koblinger mellom pedagogikk, fagdidaktikk og praksis. Eksempelvis står det at studenten skal «forstå hvordan utviklingen av kompetanse i å lære, kommunisere, samhandle osv. kan bidra til å forme framtidens skole». Dette perspektivet bør utvides til å handle om hvordan disse faktorene tilpasses det faglige og didaktiske i praksis. Det er viktig at utdanningen gjør kandidatene i stand til å forholde seg til en skolehverdag som er formet av økonomiske og administrative rammebetingelser, hvor «den ideelle» pedagogiske eller fagdidaktiske løsningen kanskje ikke er gjennomførbar.

SINTEF har påpekt at det å styrke kontakten mellom lærerutdannerne og lærere i praksisfeltet vil være aller viktigst for å bedre kvalitet i utdanningen. NLL har i denne sammenheng bedt om at det bør stilles krav om at lærerutdannerne selv jevnlig underviser i skolen på trinn som de utdanner kandidater til.

Støtter felles læringsutbyttebeskrivelser for pedagogikk og fagdidaktikk

For å imøtekomme noe av kritikken mot PPU har arbeidsgruppa til NRLU foreslått felles læringsutbyttebeskrivelser for pedagogikk og fagdidaktikk. Norsk Lektorlag tror dette vil være et godt tiltak for bedre integrasjon. Vi har også noen ytterligere synspunkter på læringsutbyttebeskrivelsene.

Pedagogikk og etikk

Referansen til «lærerprofesjonens etiske plattform» må fjernes fra innledningen i 4.5.1. Påstanden om at pedagogikkfaget støtter seg på «lærerprofesjonens etiske plattform» er ikke holdbar. Utdanningsforbundet har utviklet en såkalt «etisk plattform» som markedsføres som «lærerprofesjonens». Imidlertid har ikke alle lærerorganisasjoner, eller hele profesjonen, sluttet seg til dokumentet. Blant annet har Norsk Lektorlag valgt å ikke slutte seg til den.

Fra en forskningsbasert utdanning til en forskningsbasert praksis

Det er en svakhet ved utkastet til retningslinjer at læringsutbyttebeskrivelsene i for liten grad tar innover seg krav om forskningsbasis. Det bør stilles krav til at PPU-kandidater skal lære seg å undervise med en god forskningsbasis (både i innhold og metode). Dette er viktigere enn kravet om at kandidaten i løpet av ett år, uavhengig av tidligere studiebakgrunn, skal bli kompetent til å drive FoU-arbeid. Forslaget i retningslinjene er at kandidaten «*kan planlegge og delta i forskningsbaserte utvikling- og endringsprosesser i skolen og kritisk vurdere disse i etterkant*». Norsk Lektorlag mener at det vil være mye viktigere for en lektors virke i skolen å «kunne velge undervisningsmetoder basert på kritisk, vitenskapelig tekning og benytte arbeidsformer fra forskning for utvikling av egen undervisning/praksis» (evt. å «kunne gjennomføre undervisning som bygger på forskning (ped/fagdidaktisk) og formidle forskning slik denne er relevant for de aktuelle skolefagene.).

Det er urealistisk at studentene, kun i løpet av 60 dagers praksis, skal drive med aksjonsforskning. Denne knappe tiden bør vies til kjernearbeidet, hvor utvikling av egen undervisningspraksis, utprøving av undervisningsmetoder, ulike tilretteleggingsstrategier for elevene og lignende bør stå i fokus.

Utkastet vektlegger bruk av studentaktive undervisningsformer, og modellering nevnes. Norsk Lektorlag mener arbeidsgruppas utkast går for langt i å fjerne foredrag som en undervisningsform.

Norsk Lektorlag foreslår følgende tillegg under andre strekpunkt, «kunnskap» 4.5.3: «*Kandidaten har solid kunnskap om (...) skolen som organisasjon (inkludert fagforeningers rolle), rammebetingelser (...)*». Vi foreslår videre to tillegg under samme punkt (4.5.3), ferdigheter:

1. Kandidaten kan legge fram fagstoff på en logisk og strukturert måte og på et høyt faglig nivå.
2. Kandidaten kjenner til og kan bruke digitale hjelpemidler som er sentrale for det aktuelle faget

Gjennomgående temaer

Norsk Lektorlag mener det er vesentlig at temaer som skal ivaretas i utdanningen, skilles tydelig fra

perspektiver og intensjoner (4.2.1). Sammenblandingen i utkastet er etter vår mening uheldig. Det er også rart at «medborgerskap og det flerkulturelle samfunnet» står oppgitt som et tema/perspektiv/intensjon, uten at de øvrige tverrfaglige temaene som skal integreres i generell del, er nevnt. Eksempelvis kan temaet folkehelse og livsmestring være egnet for samordning av pedagogikk og fagdidaktikk. Videre ser vi det som en mangel at kandidaters bruk av IKT i undervisningen ikke er nevnt i det hele tatt.

I omtalen av pedagogikk (4.5.1) er det flerkulturelle framhevet, uten at betydningen av andre bakgrunnsvariabler hos eleven er nevnt. Dette er eksempelvis i motsetning til beskrivelsen (2.siste avsnitt) i delen om profesjonsfaget i nasjonale retningslinjer for lektorutdanning for trinn 8-13.

I denne sammenhengen bør også tilpasning til elevene nevnes, inkludert tilpasning til elever med høyt læringspotensial, som PPU-kandidater med mastergradsfordypning i skolefaget har et godt faglig utgangspunkt for å kunne tilrettelegge for.

Utvikling av vurderingskompetanse

Etter det vi kan se, fremgår det ikke eksplisitt av retningslinjene at også sluttvurdering av elever (standpunktvurdering og sensurering ved eksamen) inngår i utdanningen. PPU kan ikke neglisjere denne delen av en lærers arbeidsoppgaver. Alle kandidater bør få øvelse i summativ vurdering, begrunnelse og fastsetting av standpunktkarakterer, øvelse i å utarbeide eksamensoppgaver og være eksaminator og sensor ved lokalt gitt eksamen.

Praksis

Norsk Lektorlag mener omfanget av praksis bør angis i timer, og ikke i dager. Timelærersystemet på trinn 8.-13 fører til at antallet undervisningstimer per dag varierer fra en til åtte. Dersom praksis angis i timer, kan studiet enklere kombinere undervisning på studiested med praksistimer på praksisskolen samme dag, og blir mer fleksibelt.

Det kan være hensiktsmessig med en kort praksisperiode så tidlig som mulig i studiet. Det er ofte i møtet med yrket at kandidaten bygger lektoridentitet, eller eventuelt får erfaringer som fører til omvalg/fracfall. Det er bedre at dette skjer tidlig i løpet, enn sent.

Deltakelse i faglige fellesskap på praksisskolen

Norsk Lektorlag mener det er viktig at studentene deltar i de faglige fellesskapene på praksisskolen, slik at de får noe erfaring med samarbeid med andre profesjoner (helsesøster, PPT, bibliotekarer osv.) Betydningen av samarbeid med andre profesjoner og grenseoppgang når det gjelder oppgaver og kompetanse, bør omtales mer konkret i retningslinjene.

Utkastet til retningslinjer mangler videre en konkretisering av hvordan studentene (kun i løpet av totalt 60 dagers praksis totalt) skal kunne delta aktivt i skole-hjem-samarbeid ved praksisskolen.

norsk lektorlag

Krav til personalets kompetanse ved praksisskoler

I utkastet står det at «*ansatte som skal fungere som praksisveiledere skal ha tilfredsstillende faglig fordypning*», uten at kravet til faglig fordypning er konkretisert i studiepoeng. Norsk Lektorlag mener kravet bør være at veileder har hovedfags- eller masternivå i det aktuelle faget.

Vi mener følgelig at kravet om 15 studiepoeng i videreutdanning i veiledning kun kan aksepteres som minstekrav når veileder har mastergrad eller hovedfag i undervisningsfaget. Dispensasjonsforslaget om at praksisveileder alternativt kan ha «*forpliktet seg til å starte slik utdanning*» bør strykes.

Norsk Lektorlag mener minstekravet til praksisveileder bør være fem års undervisningserfaring. Eksempelvis kan tre års undervisningserfaring innebære at en kun har hatt ett kull (at en bare har førstegangserfaring), dette vil eksempelvis gjelde for allmenne fag (som norsk) eller for programfag som går over to eller tre år.

Lektorer og lærere

Siden studentinntaket til PPU-A i all hovedsak er kandidater med mastergrad, vil studentene etter endt PPU bli lektorer, og ikke lærere. Allikevel brukes begrepet «lærer» gjennomgående i dokumentet. Dette kan enkelt rettes opp ved å variere begrepsbruken, slik at også ordet «lektor», som utdanningen kvalifiserer til, blir brukt, eksempelvis «utvikle lektoridentitet».

Vennlig hilsen

Rita Helgesen
Leder
Norsk Lektorlag